SCHOOLS' ALLIANCE FOR ACADEMIC TRANSFORMATION
SAAT

SAAT1021

पुर्व आधारभूत शिक्षा परिक्षा-२०८२

विषय: नेपाली | समय: २:०० घण्टा | पूर्णाङ्क: ५०

१. दिइएका अर्थसँग मिल्ने शब्द खाली ठाउँमा लेख्नुहोस् : २

द्विविधा	जख्खड	आरोग्य	निराकरण	दफा

क. तन्दुरुस्ती ....

ख. ऐन, विधान आदिको धारा ....

ग. अलमल ....

घ. समाधान गर्ने उपाय ....

२. खाली ठाउँमा मिल्दो शब्द राखी वाक्य पूरा गर्नुहोस् : २

क. 'बाटो' को उस्तै अर्थ दिने शब्द .... हो । (माटो, सडक, ढुङ्गा)

ख. 'गर्व' को श्रुतिसमभिन्नार्थी शब्द .... हो । (गर्भ, गौरव, पूर्व)

ग. 'उत्थान' को उल्टो अर्थ दिने शब्द .... हो । (पतन, उकास्नु, उन्नति)

घ. 'आगो बालिने ठाउँ' जनाउने सिङ्गो शब्द .... हो । (अँगार, अगुल्टो, अगेनो)

३. अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् : २

क. सातोपुत्लो जानु : ख. निधुक्क :

४. शुद्ध शब्द छानेर लेख्नुहोस् : १

क. किरातवंश, किराँतवंश, किराँतवंस, किराँतबस

ख. प्रसङ्ग, प्रसंग, प्रशङ्ग, प्रशंग

५. दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस् : २

संयोगले हामी दौँतरी मूलुकको पूर्व पशिचम, उत्तर र दक्षीणका परेछौ ।

६. रेखाङ्कित शब्दहरूको पदवर्ग छुट्याउनुहोस् : २

उसको भाषणलाई हाकिमले केही बुझेको थियो, केही बुझेको थिएन तर उसको भाषणले जादुको नै काम गरेको थियो ।

७. दिइएका धातु र सङ्केतका आधारमा खाली ठाउँ भर्नुहोस् : २

क. विद्यार्थीहरू मैदानमा फुटबल .... । (खेल्: सामान्य भविष्यत)

ख. म मुस्ताङ .... ।(जा : अपूर्ण भूत)

ग. हामीले जनकपुर .... । (घुम्: सम्भावनार्थ)

घ. भाइले नेपाली पाठ .... । (पढ्: इच्छार्थक)

८. दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् : ३

क. दिदी बजार जानुहुन्छ । (पुलिङ्ग)

ख. मैले पुराना साथीहरू भेटेँ । (अकरण)

ग. रेशमले मौरी पाल्छन् । (कर्मवाच्य)

९. **दिइएको अनुच्छेद पढी उत्तर लेख्नुहोस् :** ३

विदेशी मुद्राका तुलनामा नेपाली मुद्राको अवमूल्यन हुनु नेपालको वैदेशिक व्यापार घाटाको प्रमुख कारण हो । देश विकासको लागि यो एउटा ठुलो चुनौती पनि हो । पहिलपहिले हुने सरसामान साटासाटको सट्टामा हिजोआज मुद्राको प्रचलन भएकोले व्यापार निकै सहज भएको छ ।

प्रश्नहरू :

क. अनुच्छेदबाट उपसर्ग र प्रत्यय लागेर बनेका एक-एकओटा शब्द लेख्नुहोस् ।

ख. अनुच्छेदबाट एक-एकओटा द्वित्व र समस्त शब्द लेख्नुहोस् ।

ग. अनुच्छेदमा रेखाङ्कन गरिएको पदको कारक र विभक्ति लेख्नुहोस् ।

१०. **दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् :** ४

परिवर्तन आफैँबाहेक यस संसारका सबै वस्तु परिवर्तनशील छन् । समयको मागअनुरूप आफूलाई परिवर्तन गर्न नसक्नेहरू कि त हराएर गए कि त वर्तमान परिदृश्यबाट टाढा रहेर एक्लो एकान्तमा बस्न बाध्य भए । परिवर्तनलाई आत्मसात् गर्न नसक्ता नै डायनासोर जस्ता विशाल र भीमकाय शक्तिशाली जीवले समेत आफ्नो अस्तित्वको सङ्कट भोग्नुपरेको वास्तविक इतिहास हाम्रासामु छ । यसै कारणले नै कतिपय सभ्यता समयको गर्भमा विलुप्त हुन पुगे भने कतिपय नयाँ सभ्यता अन्धकारका काला गुफालाई चिर्दै अगाडि देखा परे । यसर्थ परिवर्तनको आह्वानलाई आत्मसात् गर्दै समयको गतिमा अगाडि बढ्नुलाई बुद्धिमानी ठानिएको हो । यसो गर्न नसक्नेहरू समयको धेरै वर्षपछाडिका यात्रामा आफूलाई कछुवागतिमा घस्रिरहेको पाउँछन् । यो समयको प्रमाणित सत्य भइसकेको छ ।

प्रश्नहरू :

क. परिवर्तन नहुनेहरूको अवस्था के भयो ?

ख. डायनासोरले किन आफ्नो अस्तित्वको सङ्कट भोग्नुपर्‍यो ?

ग. कसले आफूलाई कछुवागतिमा घस्रिरहेको पाउनेछन् ?

घ. "परिवर्तन आफैँबाहेक यस संसारका सबै वस्तु परिवर्तनशील छन् ।" भन्नुको तात्पर्य के हो ?

११. **दिइएको अनुच्छेद पढी चारओटा बुँदा टिपोट गरी सारांशसमेत लेख्नुहोस् ।** ४

प्रातःकालको समय, केही परेवा छानामा झुल्के घाम तापिरहेका थिए । छिन छिनमा चोकको बिचमा उभिएको भोगटेको फूलको बास्ना हरर आइरहेको थियो । भाजुलालको घर तडकभडकरहित उनको जीवन जस्तै सादा थियो । पुरानो कलात्मक एउटा खटियामाथि उही मुर्तिलाई राखेर उनी टुलुटुलु हेरिहेका थिए, एक मन, एक बुद्धि, एक चित्तले । यत्तिकैमा तल्लो भर्‍याङबाट आवाज आयो, "शिल्पकार कहाँ हुनुहुन्छ ?" भाजुलालले भक्तको स्वरले चिने । मुखले चाहिँ माथि पाल्नोस् भने, हातले चाहिँ हत्तपत्त त्यस मूर्तिलाई सिरानमूनि लुकाए । भक्तले माथि आइपुग्नासाथ शिल्पकारको अनुहार हेर्दै उत्सुकताले भरिएको वाणीमा सोधे, "मूर्ति बनाइसकियो ?" भाजुलालको हृदयमा द्वन्द्व चल्यो । सकियो भनूँ, खै लेऊ भन्छन् । दिऊँ, कसरी दिऊँ ? सकिएको छैन भनूँ, झुटो कसरी बोलूँ ? सोचविचार गरेर उनले भने, "१५ दिनपछि आउनोस् भनेको १० दिन पनि पुगेको छैन ।"

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : **३**

क) दिएको बुँदाहरुको आधारमा एउटा जीवनी तयार पार्नुहोस् ।

नाम : विक्रमपवन परियार
आमाबुवा : सुकुमाया र गोपाल नेपाली
जन्ममिति : २०४३/०५/२० गते
जन्मस्थाल : रामेछाप जिल्ला, सुनापति गाउँपालिका वडा नं. ४ बेधान
शिक्षा : प्रवीणता प्रमाणपत्र तह (१२)
पेसा : नेपाली सेना
प्रकाशित कृति : जलेको मुटु (२०६८, गजलसङ्ग्रह), मौन सालिक (२०७१, खण्डकाव्य), दर्जनौं फुटकर कविताहरू विभिन्न पत्रपत्रिकामा प्रकाशित
गीतहरू (म्युजिक भिडियोसहित)
: सुस्ता घट्यो(२०७४), मृत्यु शैया (२०७४), जिन्दगीमा आयौ (२०७४)
सम्मान/पुरस्कार : श्री कुशेश्वर माध्यमिक विद्यालयबाट सर्जक सम्मान (२०८०)
: सुनापति प्रज्ञा-सम्मान (२०८०) आदि
: संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय र नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानद्वारा आयोजित राष्ट्रव्यापी कविता प्रतियोगितामा प्रथम (२०७७)
प्रवृत्ति : देशभक्तिमा आधारित गद्य कविता लेख्नु
: असमानताका विरुद्ध आवाज उठाउनु
: प्रतिकात्मक अभिव्यक्ति दिनु ।

क) "अनुशासनको महत्व" शीर्षकमा दुईजना साथीबिच हुने संवादको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

१३. कुनै एक प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : **३**

क. आफ्नो टोलमा बाटो बिग्रिएकाले आफ्नो नगरपालिका / गाउँपालिकालाई बाटो मर्मत गराइदिन टोलबासीका तर्फबाट तयार गरिएको एउटा निवेदनको नमुना लेख्नुहोस् ।

ख. जनता माध्यमिक विद्यालय, थानकोट, काठमाडौंमा लामो समयदेखि अध्यापन गर्दै आउनुभएकी रञ्जना खनाल गुरुआमालाई अवकाश हुँदाको अवसरमा विद्यालयले दिने सम्मानपत्रको नमुना प्रस्तुत गर्नुहोस् :

१४. कुनै एकको भाव विस्तार गर्नुहोस् : **३**

क. नेपालका कैयौं पदमार्ग प्राकृतिक, धार्मिक तथा ऐतिहासिक दृष्टिले महत्वपूर्ण छन् ।

ख. सगरमाथा आरोहण र जीवनयात्रा उस्तै हो ।

१५. दिइएको नियात्रांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : **४**

राती बेसरी हावा लाग्यो । हाम्रा त्रिपाल हावाले उडाउला जस्तै भए । बिहान त पातलो हिउँ परेछ सर्वत्र । बिहानै हामी बाटो लाग्यौं । ५,३०० मिटरको सेला पास थियो बाटोमा । यो भञ्ज्याङमा पुग्दा दिउँसो भइसकेको थियो । भोकले कटक्क पेट काट्यो । वरिपरि अनौठा अनौठा ढुङ्गेनी चुचुरा हिउँ लुकाएर ठडिएका थिए । तिखा सुइरा जस्ता ती थुम्का काला, खैरा र फुस्रा रङ्का देखिन्थे । पूर्वतिर धौलागिरि र पुथा हिउँचुलीको सुन्दरता अद्भुत र अगणित थियो । उत्तरतिर हिउँचुलीको झन् बढ्ता खात र आलोक थियो ।

प्रश्नहरू:

क. नियात्राकारले कुन क्षेत्रको भ्रमणका सन्दर्भमा यी कुरा गरेका हुन् ?

ख. ढुङ्गेनी चुचुराहरू के कसरी ठडिएका छन् ?

ग. गद्यांशमा उल्लेख गरिएको परिवेश कस्तो देखिन्छ ?

घ. यस गद्यांशको मुख्य भाव लेख्नुहोस् ।

१६. कुनै एक प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस् : **५**

क. दिइएको निबन्धको अंश पढी समीक्षात्मक उत्तर लेख्नुहोस् :

नेपाली मुद्रालाई विदेशी मुद्रासँग प्रतिस्पर्धी बनाउन अर्थतन्त्र सबल हुनुपर्छ । महँगा मोटरगाडी, मोबाइल, टेलिभिजन जस्ता विलासी वस्तुको आयातलाई निरुत्साहित गर्नुपर्छ । बरु यस्ता वस्तुलाई स्वदेशमै उत्पादन गर्न प्रोत्साहन गर्नुपर्छ । नेपाली विद्यार्थी विदेश अध्ययन गर्न गएका कारणले भइरहेको स्वदेशी मुद्राको वहिर्गमनलाई रोक्नुपर्छ ।

अ. नेपालको अर्थतन्त्र सबल बनाउन के कसरी सकिएला ? चर्चा गर्नुहोस् ।

ख. दिइएको कवितांश पढी समीक्षात्मक उत्तर लेख्नुहोस् :

उम्रन्न वोट कसैले विउ छरेर नगए
बन्दैन मुलुक दुईचार सपुत मरेर नगए ।

अ. 'सहिदहरूको सम्झनामा' कविताले नेपालको परिवर्तनमा विचार र व्यवहार दुवैलाई कसरी महत्व दिएको छ, समीक्षा गर्नुहोस् ।

१७. कुनै एक शीर्षकमा १२५ शब्दमा नघटाई निबन्ध लेख्नुहोस् : **५**

क. म र मेरो देश

ख. खेलकुद र स्वास्थ्य

ग. समाजसेवा

❑❑❑❑